ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

YVES BOT

της 6ης Οκτωβρίου 2009 [1]

1. Η παρούσα διαδικασία για τη διαπίστωση παραβάσεως αφορά τη μεταφορά της οδηγίας 2003/41/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [2] από την Τσεχική Δημοκρατία.

2. Η οδηγία 2003/41 έχει ως σκοπό να διευκολύνει την άσκηση των δραστηριοτήτων των ιδρυμάτων που παρέχουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών στα κράτη μέλη εκτός αυτών όπου είναι εγκατεστημένα τα εν λόγω ιδρύματα. Στο πλαίσιο αυτό, θεσπίζει αυστηρούς κανόνες ασφαλείας προκειμένου να προστατεύσει τους δικαιούχους των συντάξεων που οφείλονται από τα εν λόγω ιδρύματα. Ωστόσο, η οδηγία 2003/41 δεν θίγει την αρμοδιότητα των κρατών μελών να οργανώνουν ελεύθερα τα συνταξιοδοτικά τους συστήματα.

3. Η Τσεχική Δημοκρατία, προκειμένου να συμμορφωθεί με τις επιταγές της εν λόγω οδηγίας, θέσπισε διατάξεις που παρέχουν στα προσφέροντα υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα σε άλλα κράτη μέλη τη δυνατότητα να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο έδαφός της και επιτρέπουν στις εγκατεστημένες στο έδαφός της επιχειρήσεις να κάνουν χρήση των υπηρεσιών αυτών. Αντίθετα, δεν μετέφερε στο εθνικό της δίκαιο τις διατάξεις της οδηγίας που επιβάλλουν υποχρεώσεις στο κράτος μέλος καταγωγής των εν λόγω ιδρυμάτων, για τον λόγο ότι δεν υπάρχουν ιδρύματα παροχής υπηρεσιών επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών στο έδαφός της και μια τέτοια μεταφορά θα διακύβευε την οργάνωση του εθνικού της συστήματος συντάξεων.

4. Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εκτιμά ότι η επιχειρηματολογία της Τσεχικής Δημοκρατίας δεν είναι βάσιμη και ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι το εν λόγω κράτος μέλος παρέβη τις υποχρεώσεις του καθόσον παρέλειψε να μεταφέρει στο εθνικό του δίκαιο πλείονες διατάξεις της οδηγίας 2003/41.

5. Φρονώ ότι η προσφυγή της Επιτροπής είναι βάσιμη. Στις παρούσες προτάσεις, θα εκθέσω ότι οι διατάξεις της οδηγίας 2003/41 δυνάμει των οποίων επιβάλλονται υποχρεώσεις στα κράτη μέλη ως κράτη καταγωγής των ιδρυμάτων που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών δεν ρυθμίζουν το αντικείμενο και τις αρμοδιότητες των εν λόγω ιδρυμάτων στο πλαίσιο του ισχύοντος στα εν λόγω κράτη συστήματος. Το συμπέρασμα που θα υποστηρίξω είναι ότι η πλήρης μεταφορά της οδηγίας δεν θίγει την οργάνωση, από την Τσεχική Δημοκρατία, του συνταξιοδοτικού της συστήματος. Θα υπενθυμίσω, κατόπιν, ότι, κατά τη νομολογία, το ότι δεν απαντάται σε κράτος μέλος η

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — Οδηγία της 3ης Ιουνίου 2003, για τις δραστηριότητες και την εποπτεία των ιδρυμάτων που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών (ΕΕ L 235, σ. 10).

δραστηριότητα την οποία αφορά συγκεκριμένη οδηγία δεν απαλλάσσει το εν λόγω κράτος μέλος της υποχρεώσεως να τη μεταφέρει στο εθνικό του δίκαιο και θα υποστηρίξω ότι η νομολογία αυτή είναι εφαρμοστέα στην παρούσα υπόθεση.

I — Η οδηγία 2003/41

6. Τα ιδρύματα που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών εμπίπτουν στον καλούμενο «δεύτερο πυλώνα» στο πλαίσιο της οργανώσεως των συνταξιοδοτικών συστημάτων από τα κράτη μέλη [3].

7. Σκοπός της οδηγίας 2003/41 είναι να παράσχει στα ιδρύματα αυτά τη δυνατότητα να παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε άλλα κράτη μέλη [4]. Κατά την έκτη αιτιολογική σκέψη της, η οδηγία αποτελεί ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση μιας εσωτερικής αγοράς επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών. Για τον λόγο αυτόν, καθιερώνει αυστηρούς κανόνες εποπτείας όσον αφορά τις δραστηριότητες και τους όρους λειτουργίας των ιδρυμάτων επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών ώστε να διασφαλίσει ένα υψηλό επίπεδο ασφάλειας για τους μελλοντικούς συνταξιούχους που θα είναι οι δικαιούχοι των συντάξεων που θα καταβληθούν από τα εν λόγω ιδρύματα [5].

3 — Ο πρώτος πυλώνας αντιστοιχεί στα υποχρεωτικά συστήματα που λειτουργούν σε διανεμητική βάση. Ο τρίτος πυλώνας περιλαμβάνει τα ατομικά συμβόλαια τύπου ασφαλίσεως ζωής.

4 — Έκτη, όγδοη και τριακοστή έκτη αιτιολογική σκέψη.

5 — Έβδομη και όγδοη αιτιολογική σκέψη.

8. Ωστόσο, στην ένατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2003/41 αναφέρεται ότι η οδηγία δεν θέτει σε αμφισβήτηση την οργάνωση εκ μέρους των κρατών μελών των συνταξιοδοτικών τους συστημάτων και, όσον αφορά, ιδίως, τον δεύτερο πυλώνα, δεν θέτει σε αμφισβήτηση την αρμοδιότητα εκάστου κράτους μέλους να καθορίζει τον ρόλο και τους όρους λειτουργίας των ιδρυμάτων που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών [6].

9. Οι διατάξεις της οδηγίας 2003/41 που ενδιαφέρουν στο πλαίσιο της παρούσης υποθέσεως αφορούν το πεδίο εφαρμογής αυτής, τις προϋποθέσεις και τους όρους ασκήσεως των δραστηριοτήτων των ιδρυμάτων επαγγελματικών συντάξεων και το ειδικό καθεστώς των διασυνοριακών δραστηριοτήτων τους.

1. Το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/41

10. Τα άρθρα 2, 3 και 6 της οδηγίας 2003/41 είναι διατάξεις αναγκαστικού δικαίου που ορίζουν ποιοι οργανισμοί υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής της και ποιοι όχι.

6 — Το κείμενο της ένατης αιτιολογικής σκέψεως έχει ως εξής: «Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παραμένουν πλήρως υπεύθυνα για την οργάνωση των ιδίων συστημάτων συνταξιοδότησης καθώς και για τη λήψη απόφασης σχετικά με το ρόλο εκάστου των τριών "πυλώνων" του συνταξιοδοτικού συστήματος στα επί μέρους κράτη μέλη. Στα πλαίσια του δεύτερου πυλώνα, θα πρέπει επίσης να παραμένουν πλήρως υπεύθυνα για το ρόλο και τις λειτουργίες των διαφόρων ιδρυμάτων που προσφέρουν επαγγελματικές συνταξιοδοτικές παροχές, όπως τα ταμεία συντάξεων ολόκληρου του οικονομικού κλάδου, τα ταμεία συντάξεων των επιχειρήσεων και οι επιχειρήσεις ασφάλειας ζωής. Η παρούσα οδηγία δεν αποσκοπεί να αμφισβητήσει την εν λόγω αρχή.»

11. Σύμφωνα, λοιπόν, με τις διατάξεις αυτές, η οδηγία εφαρμόζεται στα ιδρύματα συνταξιοδοτικών παροχών τα οποία, ανεξαρτήτως της νομικής μορφής και της ονομασίας τους, λειτουργούν σύμφωνα με την αρχή της χρηματοδοτήσεως με κεφαλαιοποίηση [7], δεν υπάγονται στα συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως του πρώτου πυλώνα και έχουν ως σκοπό να προσφέρουν υπηρεσίες συνταξιοδοτικών παροχών συνδεομένων με επαγγελματική δραστηριότητα βάσει μεμονωμένων συμβάσεων ή βάσει συλλογικών συμφωνιών.

12. Αποκλείονται του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας, ιδίως, τα ιδρύματα που διαχειρίζονται συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως διεπόμενα από τους κοινοτικούς κανονισμούς συντονισμού, οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί που καλύπτονται ήδη από κάποια κοινοτική πράξη (ασφάλιση, οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, επιχειρήσεις επενδυτικών υπηρεσιών) καθώς και οι οργανισμοί επαγγελματικών συντάξεων που λειτουργούν σε διανεμητική βάση.

13. Η οδηγία περιέχει επίσης διατάξεις ενδοτικού χαρακτήρα.

14. Ειδικότερα, κατά το άρθρο 4 της οδηγίας αυτής, τα κράτη μέλη καταγωγής [8] μπορούν να επιλέξουν να εφαρμόσουν τις διατάξεις της στις δραστηριότητες προσφοράς υπηρεσιών επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών που ασκούνται από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις. Επίσης, κατά το άρθρο 5 της οδηγίας 2003/41, τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν να μην εφαρμόσουν την οδηγία, εν όλω ή εν μέρει, σε ιδρύματα εγκατεστημένα στις επικράτειές τους τα οποία διαχειρίζονται συνταξιοδοτικά συστήματα που έχουν συνολικά λιγότερα από 100 μέλη, καθώς και σε ιδρύματα τα οποία ασκούν δραστηριότητες παροχής επαγγελματικών συνταξιοδοτήσεων δυνάμει νομοθετικών ρυθμίσεων, και οι δραστηριότητές τους αυτές καλύπτονται από εγγύηση δημόσιας αρχής.

2. Οι όροι και προϋποθέσεις ασκήσεως των δραστηριοτήτων τους από τα ιδρύματα που προσφέρουν υπηρεσίες παροχής επαγγελματικών συντάξεων

15. Η οδηγία 2003/41 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να επιβάλλουν ορισμένες υποχρεώσεις στα ιδρύματα επαγγελματικών συντάξεων που είναι εγκατεστημένα στο έδαφός τους.

16. Συγκεκριμένα, κάθε κράτος μέλος οφείλει να τα υποχρεώνει να περιορίζουν τις δραστηριότητές τους στην παροχή των υπηρεσιών συνταξιοδοτήσεως (άρθρο 7) και να διαχωρίζονται νομικά από τις χρηματοδοτούσες επιχειρήσεις [9] (άρθρο 8). Πρέπει,

7 — Στο πλαίσιο του συστήματος που λειτουργεί σε κεφαλαιοποιητική βάση, οι συντάξεις χρηματοδοτούνται εκ των προτέρων και η καταβολή τους καλύπτεται από εγγύηση εξασφαλιζόμενη από υπάρχοντα αποθέματα. Διαφέρει από το σύστημα που λειτουργεί σε διανεμητική βάση, στο πλαίσιο του οποίου οι ασφαλιστικές εισφορές διατίθενται αμέσως για την εξόφληση των ληξιπροθέσμων παροχών.

8 — Ως κράτος μέλος καταγωγής ορίζεται, στο άρθρο 6, στοιχείο θ΄, της οδηγίας 2003/41, το κράτος μέλος στο οποίο το ίδρυμα επαγγελματικών συντάξεων έχει την έδρα του και το κύριο διοικητικό του κατάστημα ή, εφόσον δεν έχει έδρα, το κύριο διοικητικό του κατάστημα.

9 — Ως «χρηματοδοτούσα επιχείρηση» ορίζεται, στο άρθρο 6, στοιχείο γ΄, της οδηγίας 2003/41, οποιαδήποτε επιχείρηση ή άλλος φορέας, που περιλαμβάνει ή απαρτίζεται από ένα ή περισσότερα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, που καταβάλλει εισφορές σε ίδρυμα για παροχή επαγγελματικής συνταξιοδότησης.

επίσης να μεριμνά, κατά το άρθρο 9, ώστε κάθε ίδρυμα εγκατεστημένο στο έδαφός του να είναι καταχωρισμένο σε εθνικό μητρώο και να διοικείται από έντιμα πρόσωπα και σύμφωνα με κατάλληλους κανόνες.

17. Επίσης, έκαστο κράτος μέλος οφείλει να εξασφαλίζει ότι κάθε ίδρυμα εγκατεστημένο στο έδαφός του καταρτίζει ετήσιους λογαριασμούς (άρθρο 10) και κοινοποιεί στα μέλη και στους δικαιούχους τις πληροφορίες που απαριθμούνται στο άρθρο 11 της οδηγίας 2003/41. Οφείλει, επίσης να ιδρύσει αρμόδια αρχή στην οποία θα παράσχει τις αναγκαίες εξουσίες και μέσα προκειμένου να ελέγχει αποτελεσματικά τη δραστηριότητα των εν λόγω ιδρυμάτων (άρθρο 13).

18. Τέλος, έκαστο κράτος μέλος υποχρεούται να μεριμνά ώστε κάθε ίδρυμα εγκατεστημένο στο έδαφός του να δηλώνει, σε τακτές περιόδους, τις αρχές που διέπουν την επενδυτική πολιτική του (άρθρο 12), να διαθέτει επαρκή αποθεματικά για την κάλυψη των υποχρεώσεών του (άρθρα 15 έως 17) και να επενδύει τα στοιχεία του ενεργητικού του σύμφωνα με την αρχή της συνετής διαχείρισης (άρθρο 18).

3. Το ειδικό καθεστώς των διασυνοριακών δραστηριοτήτων

19. Κατά το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/41, τα κράτη μέλη οφείλουν να επιτρέπουν στις επιχειρήσεις της επικράτειάς τους να κάνουν χρήση των υπηρεσιών ιδρυμάτων επαγγελματικής συνταξιοδότησης των οποίων η άδεια έχει εκδοθεί σε άλλα κράτη μέλη. Επιτρέπουν επίσης σε τέτοια ιδρύματα των οποίων η άδεια έχει εκδοθεί στις επικράτειές τους να παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη.

20. Ίδρυμα το οποίο επιθυμεί να ασκήσει διασυνοριακή δραστηριότητα πρέπει προηγουμένως να λάβει έγκριση από τις αρμόδιες αρχές του κράτους καταγωγής του (άρθρο 9, παράγραφος 5).

21. Για τον σκοπό αυτόν, υποχρεούται, κατά το άρθρο 20, παράγραφος 3, της οδηγίας 2003/41, να γνωστοποιήσει στην αρμόδια αρχή του εν λόγω κράτους το ή τα κράτη μέλη όπου έχει αποφασίσει να παράσχει τις υπηρεσίες του, το όνομα της χρηματοδοτούσας επιχείρησης καθώς και τα κύρια χαρακτηριστικά του συνταξιοδοτικού καθεστώτος που θα διαχειριστεί. Κατά το άρθρο 20, παράγραφος 4, της οδηγίας αυτής, η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους καταγωγής θα πρέπει, εντός προθεσμίας τριών μηνών, να ενημερώνει σχετικώς την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής, εκτός εάν θεωρεί ότι το ίδρυμα για το οποίο πρόκειται δεν είναι σε θέση να παράσχει τις υπηρεσίες που προτίθεται να παράσχει.

22. Το άρθρο 20, παράγραφοι 5 έως 10, της οδηγίας 2003/41 ορίζει τις λεπτομέρειες διεξαγωγής του διαλόγου μεταξύ των αρμοδίων αρχών των εμπλεκομένων κρατών μελών καθώς και τις εκατέρωθεν αρμοδιότητες, προκειμένου να διασφαλιστεί, ιδίως, ότι η παροχή υπηρεσιών θα πραγματο-

ποιείται σύμφωνα με την εργατική και κοινωνική νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής.

23. Κατά το άρθρο 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/41, τα κράτη μέλη έπρεπε να θεσπίσουν τις αναγκαίες διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν με την οδηγία το αργότερο στις 23 Σεπτεμβρίου 2005 και να ενημερώνουν σχετικώς την Επιτροπή. Κατά τις παραγράφους 3 και 4 του ιδίου άρθρου, τα κράτη μέλη είχαν τη δυνατότητα να αναβάλουν μέχρι τις 23 Σεπτεμβρίου 2010 την εφαρμογή των άρθρων 17, παράγραφοι 1 και 2, και 18, παράγραφος 1, στοιχείο στ΄, εφόσον συνέτρεχαν οι προβλεπόμενες στις διατάξεις αυτές προϋποθέσεις.

II — Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

24. Στις 11 Ιουλίου 2006, η Τσεχική Δημοκρατία ανακοίνωσε στην Επιτροπή ότι μετέφερε τις διατάξεις της οδηγίας 2003/41 στο εθνικό της δίκαιο με τη θέσπιση του νόμου 340/2006 σχετικά με τις δραστηριότητες των ιδρυμάτων επαγγελματικών συντάξεων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο έδαφος της Τσεχικής Δημοκρατίας.

25. Με το από 18 Οκτωβρίου 2006 έγγραφο οχλήσεως που απηύθυνε στην Τσεχική Δημοκρατία, η Επιτροπή διαπίστωνε ότι τα άρθρα 1 έως 5, 8, 9, 13 και 15 έως 21 δεν είχαν μεταφερθεί ή είχαν μεταφερθεί μόνον εν μέρει στο εθνικό δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους.

26. Η Τσεχική Δημοκρατία απάντησε με την από 18 Δεκεμβρίου 2006 επιστολή της, όπου ανέφερε, κατ' ουσίαν, ότι, δεδομένου ότι δεν υφίσταται δεύτερος πυλώνας στο ασφαλιστικό της σύστημα ούτε ιδρύματα επαγγελματικών συντάξεων στο έδαφός της, δεν είχε υποχρέωση να μεταφέρει τα άρθρα εκείνα της οδηγίας 2003/41 τα οποία προϋποθέτουν την ύπαρξη τέτοιων ιδρυμάτων.

27. Στις 23 Μαρτίου 2007, η Επιτροπή απηύθυνε στην Τσεχική Δημοκρατία αιτιολογημένη γνώμη, όπου της προσήπτε ότι δεν μετέφερε στο σύνολό της την οδηγία 2003/41 και, ιδίως, τα άρθρα 8, 9, 13, 15 έως 18 καθώς και 20, παράγραφοι 2 και 4.

28. Η Τσεχική Δημοκρατία απάντησε με επιστολή της 24ης Ιουλίου 2007, όπου ενέμεινε στις απόψεις της και αρνήθηκε την καταλογιζόμενη από την Επιτροπή παράλειψη μεταφοράς της οδηγίας.

III — Τα αιτήματα και τα επιχειρήματα των διαδίκων

29. Με δικόγραφο της 18ης Ιουλίου 2007, η Επιτροπή άσκησε την παρούσα προσφυγή λόγω παραβάσεως, με την οποία ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να αναγνωρίσει ότι η Τσεχική Δημοκρατία, παραλείποντας να μεταφέρει στο εθνικό της δίκαιο το σύνολο των διατάξεων της οδηγίας [2003/41] και, ειδικότερα, παραλείποντας να μεταφέρει τα άρθρα 13, 15 έως 18 και 20, παράγραφοι 2 έως 4, της οδηγίας [αυτής], παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία και ιδίως από το άρθρο της 22, παράγραφος 1,

2) να καταδικάσει την Τσεχική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

30. Η Τσεχική Δημοκρατία ζήτησε από το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή και να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

31. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το γεγονός ότι η Κοινότητα έχει περιορισμένες μόνον αρμοδιότητες στον τομέα των συντάξεων ουδόλως παρέχει στην Τσεχική Δημοκρατία την ευχέρεια να μεταφέρει ορισμένες μόνο διατάξεις της οδηγίας 2003/41 στην εθνική έννομη τάξη της. Ιδίως, η μη ύπαρξη εντός συγκεκριμένου κράτους μέλους δραστηριότητας στην οποία αναφέρεται δεδομένη οδηγία δεν μπορεί να απαλλάξει το οικείο κράτος από την υποχρέωσή του να λάβει νομοθετικά ή κανονιστικά μέτρα προκειμένου να διασφαλισθεί η προσήκουσα μεταφορά του συνόλου των διατάξεων της οδηγίας στην εσωτερική του έννομη τάξη. Η μη μεταφορά μιας οδηγίας επιτρέπεται μόνο στην περίπτωση που διαπιστώνεται ότι η μεταφορά είναι άνευ αντικειμένου για γεωγραφικούς λόγους [10].

32. Η Επιτροπή φρονεί ότι η μη μεταφορά τμήματος της οδηγίας 2003/41 στο εθνικό δίκαιο υπονομεύει σοβαρά την αποτελεσματικότητα της εν λόγω οδηγίας. Πράγματι, ενεργώντας με τον τρόπο αυτόν, η Τσεχική Δημοκρατία εμποδίζει την εγκατάσταση ιδρυμάτων επαγγελματικών συντάξεων στο έδαφός της. Ο σκοπός δε που συνίσταται στην εγκαθίδρυση μιας εσωτερικής αγοράς για τα συστήματα επαγγελματικών συντάξεων θα διακυβευόταν σε μεγάλο βαθμό αν κάθε κράτος μέλος μπορούσε να επιλέξει να μη συμμορφωθεί με την υποχρέωση δημιουργίας των αναγκαίων προϋποθέσεων για την άσκηση των δραστηριοτήτων των ιδρυμάτων επαγγελματικών συντάξεων στο έδαφός του.

33. Η Επιτροπή επισημαίνει σχετικώς ότι η οδηγία 2003/41 δεν υποχρεώνει τα κράτη μέλη να τροποποιήσουν την οργάνωση του συνταξιοδοτικού τους συστήματος. Τα υποχρεώνει μόνο να δημιουργήσουν το αναγκαίο νομοθετικό πλαίσιο για την άσκηση των δραστηριοτήτων παροχής επαγ-

10 — Η Επιτροπή επικαλείται σχετικώς τις αποφάσεις της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-214/98, Επιτροπή κατά Ελλάδας (Συλλογή 2000, σ. I-9601, σκέψη 22), και της 30ής Μαΐου 2002, C-441/00, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Συλλογή 2002, σ. I-4699, σκέψεις 15 και 17).

γελματικών συντάξεων, θεσπίζοντας κανόνες ρυθμίζοντες την πρόσβαση των ιδρυμάτων επαγγελματικών συντάξεων στις εν λόγω δραστηριότητες καθώς και την άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών.

34. Περαιτέρω, η Επιτροπή τονίζει ότι τα ιδρύματα επαγγελματικών συντάξεων, όπως ορίζονται στο άρθρο 6, στοιχείο α΄, της οδηγίας 2003/41, δεν θα πρέπει να συγχέονται με τον δεύτερο πυλώνα του συστήματος συντάξεων. Πράγματι, δεν αποκλείεται ορισμένα ιδρύματα που ασκούν δραστηριότητες στην τσεχική επικράτεια και έχουν την έδρα ή το κύριο διοικητικό τους κατάστημα εντός της επικρατείας της να ανταποκρίνονται στον ορισμό που περιέχεται στο ως άνω άρθρο 6, στοιχείο α΄.

35. Άλλωστε, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, με βάση τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της, το τσεχικό δίκαιο δεν απαγορεύει τη δημιουργία ιδρυμάτων επαγγελματικών συντάξεων.

36. Τέλος, η Επιτροπή εκτιμά ότι, σε κάθε περίπτωση, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας, το γεγονός ότι σήμερα δεν υφίσταται κανένα ίδρυμα εμπίπτον στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/41 στην Τσεχική Δημοκρατία δεν απαλλάσσει το εν λόγω κράτος μέλος της υποχρεώσεως να προχωρήσει στην πλήρη μεταφορά της. Το ότι το πρωτογενές δίκαιο παρέχει στα κράτη μέλη την ευχέρεια να ορίζουν τις θεμελιώδεις αρχές του συνταξιοδοτικού συστήματος που ενδιαφέρει εν προκειμένω έχει πολύ μικρή σημασία υπό τις συνθήκες αυτές. Πράγματι, η υποχρέωση των κρατών μελών να μεταφέρουν μια οδηγία δεν εξαρτάται από το θεμέλιο της αρμοδιότητας του οργάνου που θέσπισε την οδηγία ούτε από τον τομέα δραστηριότητας τον οποίο αφορά, αφού η υποχρέωση αυτή απορρέει από τα άρθρα 10 ΕΚ και 249, τρίτο εδάφιο, ΕΚ, καθώς και από τις διατάξεις της οδηγίας.

37. Η Τσεχική Δημοκρατία εκτιμά ότι δεν έχει την υποχρέωση να μεταφέρει στην εθνική έννομη τάξη της τις διατάξεις της οδηγίας 2003/41 τις οποίες αφορά η εξεταζόμενη προσφυγή, επειδή, αν προέβαινε στη μεταφορά αυτή, θα αναγκαζόταν να εγκαθιδρύσει σύστημα επαγγελματικών συντάξεων αντιστοιχούν στον δεύτερο πυλώνα και, συνεπώς, να τροποποιήσει τις θεμελιώδεις αρχές του εθνικού της συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως, η οργάνωση του οποίου υπάγεται εξ ολοκλήρου στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.

38. Η Τσεχική Δημοκρατία εξηγεί στο πλαίσιο αυτό ότι το συνταξιοδοτικό της σύστημα δεν γνωρίζει τον δεύτερο πυλώνα. Πράγματι, το σύστημα αυτό απαρτίζεται μόνον, αφενός, από ένα σύστημα υποχρεωτικής εκ του νόμου ασφαλίσεως όλων των ασφαλισμένων, προβλεπομένης από τη νομοθεσία περί ασφαλίσεως συντάξεων, που αντιστοιχεί στον πρώτο πυλώνα, και, αφετέρου, από τη συμπληρωματική ασφάλιση συντάξεως, που αντιστοιχεί στον τρίτο πυλώνα. Κατά τη σήμερα ισχύουσα εθνική νομοθεσία, ένας φορέας επαγγελματικών συντάξεων δεν θα μπορούσε να εγκατασταθεί στο τσεχικό έδαφος προκειμένου να ασκήσει τη δραστηριότητα αυτή, καθότι θα προσέκρουε στις νομικές διατάξεις που διέπουν την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας στον χρηματοπιστωτικό τομέα και θα εξετίθετο, κατά συνέπεια, στον κίνδυνο της επιβολής διοικητικών κυρώσεων ή της ασκήσεως ποινικών διώξεων εις βάρος του. Εξάλλου,

δεν υπάρχει η πολιτική βούληση ούτε το οικονομικό δυναμικό που απαιτούνται για την εγκαθίδρυση ενός συστήματος ασφαλίσεως για την παροχή επαγγελματικών συντάξεων.

39. Κατά την Τσεχική Δημοκρατία, δεδομένου ότι το άρθρο 137, παράγραφος 4, πρώτη περίπτωση, ΕΚ, που αποτελεί μια από τις νομικές βάσεις της οδηγίας 2003/41 (καίτοι αυτό δεν δηλώνεται ρητά στην οδηγία), επαφίει στα κράτη μέλη την ευχέρεια να καθορίζουν τις θεμελιώδεις αρχές του δικού τους συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως, δεν μπορεί να απαιτείται η μεταφορά μιας οδηγίας που θα έθιγε την ουσιαστική άσκηση του δικαιώματος το οποίο εγγυάται το πρωτογενές δίκαιο. Δεδομένου δε ότι οι διατάξεις τις οποίες αφορά η παρούσα προσφυγή επιβάλλουν υποχρεώσεις στα κράτη μέλη στο έδαφος των οποίων είναι εγκατεστημένοι ασφαλιστικοί οργανισμοί που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συντάξεων, η μεταφορά τους θα συνεπαγόταν αναπόφευκτα τη δημιουργία του νομοθετικού πλαισίου που είναι αναγκαίο για τη λειτουργία τέτοιων επιχειρήσεων στο έδαφος της Τσεχικής Δημοκρατίας και, επομένως, την ίδρυση ενός δευτέρου πυλώνα στο εν λόγω κράτος μέλος, γεγονός που θα διετάρασσε σοβαρά τη συνολική οικονομική ισορροπία του εθνικού συνταξιοδοτικού συστήματος του κράτους αυτού.

40. Δίκην παραδείγματος, η Τσεχική Δημοκρατία παραπέμπει στο άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, της οδηγίας 2003/41, το οποίο θεσπίζει την υποχρέωση εγγραφής του ιδρύματος σε εθνικό μητρώο ή την έγκρισή του. Η δημιουργία του καταλλήλου μητρώου ή η οργάνωση καταλλήλου συστήματος εγκρίσεως θα απαιτούσε οπωσδήποτε τη θέσπιση των αντιστοίχων νομοθετικών μέτρων. Η μεμονωμένη υιοθέτηση τέτοιων μέτρων, χωρίς να υιοθετηθεί ένα πολύπλοκο σύστημα επαγγελματικών συντάξεων, δηλαδή χωρίς να προσδιοριστούν, παραδείγματος χάριν, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών, δεν θα ήταν δυνατή.

41. Η Τσεχική Δημοκρατία διευκρινίζει ότι έχει επίγνωση του γεγονότος ότι, κατά κανόνα, τα ιδρύματα επαγγελματικών συντάξεων δεν πρέπει να συγχέονται με το σύστημα του δευτέρου πυλώνα. Ωστόσο, τα ιδρύματα αυτά αποτελούν ουσιώδες στοιχείο των συνταξιοδοτικών συστημάτων και η δημιουργία νομοθετικού πλαισίου εν όψει της εγκαταστάσεώς τους θα προκαλούσε οπωσδήποτε τροποποιήσεις στο εθνικό σύστημα συντάξεων αυτό καθαυτό.

42. Η Τσεχική Δημοκρατία τονίζει, περαιτέρω, ότι η μεταφορά που πραγματοποιήθηκε με τον νόμο 340/2006 εξασφαλίζει την επίτευξη του σκοπού που επιδιώκει η οδηγία 2003/41. Με τον εν λόγω νόμο μεταφέρθηκαν, πράγματι, όλες οι διατάξεις που αφορούν τη διασυνοριακή προσφορά υπηρεσιών επαγγελματικών συντάξεων εκ μέρους εταιριών εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη, οπότε κατέστη δυνατό για τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στο έδαφός της να συνεισφέρουν στα συνταξιοδοτικά συστήματα που προτείνουν οι εν λόγω εταιρίες και, συγχρόνως, κατέστη δυνατό για τις τελευταίες να προσφέρουν τις κατάλληλες υπηρεσίες στην Τσεχική Δημοκρατία.

43. Απαντώντας στο ερώτημα του Δικαστηρίου, το οποίο την κάλεσε να εξηγήσει πώς αυτή η δυνατότητα χρησιμοποιήσεως των υπηρεσιών συνταξιοδοτικών οργανισμών εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη μπορούσε να συνυπάρξει με την απουσία

δευτέρου πυλώνα, η Τσεχική Δημοκρατία απάντησε ότι η εν λόγω παροχή υπηρεσιών δεν ισοδυναμούσε με τη δημιουργία δευτέρου πυλώνα, καθόσον οι οργανισμοί αυτοί ασκούν τις δραστηριότητές τους υπό την εποπτεία του κράτους καταγωγής τους και η Τσεχική Δημοκρατία μπορούσε να μη λαμβάνει υπόψη τις παροχές των οργανισμών αυτών κατά την εκτίμηση του αν ικανοποιούνταν οι ανάγκες των πολιτών της.

44. Τέλος, κατά την Τσεχική Δημοκρατία, λαμβανομένου υπόψη ότι η εσωτερική έννομη τάξη της δεν επιτρέπει την ύπαρξη του δευτέρου πυλώνα, η κατάσταση που απασχολεί το Δικαστήριο εν προκειμένω δεν μπορεί να εξομοιωθεί με την κατάσταση που αφορά η νομολογία την οποία επικαλείται η Επιτροπή, που έχει σχέση με τη μη ύπαρξη ορισμένης δραστηριότητας σε ένα κράτος μέλος. Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση, η θέση σε εφαρμογή του κοινοτικού νομοθετικού μέτρου προσκρούει σε εμπόδιο που δεν είναι πραγματικό, αντιστοιχούν σε περιστάσεις που ενδέχεται να αλλάξουν ανά πάσα στιγμή, αλλά σε νομικό εμπόδιο, το οποίο συνδέεται με την αρμοδιότητα των κρατών μελών να οργανώνουν τη βασική δομή του ασφαλιστικού τους συστήματος.

IV — Εκτίμηση

45. Κατά πρώτον, επισημαίνεται ότι η Επιτροπή, στην προσφυγή της, προσάπτει στην Τσεχική Δημοκρατία ότι δεν μετέφερε στο σύνολό τους τις διατάξεις της οδηγίας 2003/41 και, ιδίως, τα άρθρα που απαριθμεί.

46. Κατά τη γνώμη μου, η παρούσα προσφυγή είναι παραδεκτή και πρέπει να εξεταστεί μόνον κατά το μέρος που αφορά τις διατάξεις της οδηγίας 2003/41 στις οποίες η εν λόγω προσφυγή αναφέρεται ρητά. Πράγματι, από το άρθρο 38, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου και από τη σχετική νομολογία [11] προκύπτει ότι τα αιτήματα και οι ισχυρισμοί στο εισαγωγικό της δίκης έγγραφο πρέπει να είναι διατυπωμένα κατά τρόπο σαφή και ακριβή, ούτως ώστε να μην υπάρχει κίνδυνος το Δικαστήριο είτε να αποφανθεί ultra petita είτε να παραλείψει να αποφανθεί επί κάποιας αιτιάσεως.

47. Η Τσεχική Δημοκρατία αναγνωρίζει ρητώς ότι δεν μετέφερε στο εθνικό δίκαιο τα άρθρα 8, 9, 13, 15 έως 18 καθώς και 20, παράγραφοι 2 έως 4, της οδηγίας 2003/41. Όμως, η υιοθέτηση των μέτρων που προβλέπουν οι διατάξεις αυτές επιβάλλεται με επιτακτικό τρόπο, όπως καταδεικνύει η χρήση εκφράσεων όπως «κάθε κράτος μέλος διασφαλίζει […]» [12], «[τ]ο κράτος μέλος καταγωγής πρέπει να μεριμνά ώστε […]» [13], ή ακόμη «[ο]ι αρμόδιες αρχές απαιτούν/[τ]ο κράτος μέλος καταγωγής /[τ]α κράτη μέλη καταγωγής απαιτούν […]» [14].

48. Εξάλλου, η οδηγία 2003/41 δεν προέβλεψε παρεκκλίσεις από την υποχρέωση μεταφοράς των επιμάχων άρθρων, πλην

11 — Βλ., ιδίως, απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2008, C-412/04, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 2008, σ. I-619, σκέψεις 103 έως 105).
12 — Άρθρα 8, 9 και 13.
13 — Άρθρα 15 και 17.
14 — Άρθρα 14, 16 και 18.

αυτών που προβλέπονται στο άρθρο 22, παράγραφοι 3 και 4, που έχουν πολύ περιορισμένο εύρος και προσωρινό χαρακτήρα [15].

49. Συνεπώς, η Επιτροπή προσάπτει βασίμως στην Τσεχική Δημοκρατία ότι δεν μετέφερε πλήρως τις διατάξεις των άρθρων 8, 9, 13, 15 έως 18 καθώς και 20, παράγραφοι 2 έως 4, της οδηγίας 2003/41.

50. Το ζήτημα που βρίσκεται στο επίκεντρο της παρούσης διαφοράς είναι αν η Τσεχική Δημοκρατία εδικαιούτο κατά νόμο να μην προβεί στην εν λόγω μεταφορά. Η ιδιομορφία της παρούσης υποθέσεως συνίσταται στο ότι, κατά το εν λόγω κράτος μέλος, η μεταφορά των επιμάχων διατάξεων της οδηγίας 2003/41, καθόσον αυτές επιβάλλουν υποχρεώσεις στα κράτη μέλη καταγωγής, θα την υποχρέωνε να τροποποιήσει το συνταξιοδοτικό της σύστημα και θα έθιγε, με τον τρόπο αυτόν, την αρμοδιότητά της στον τομέα αυτόν.

51. Συγκεκριμένα, κατά την Τσεχική Δημοκρατία, η μεταφορά των επιμάχων διατάξεων θα επέβαλλε αναπόφευκτα τη δημιουργία του νομοθετικού πλαισίου που θα ήταν αναγκαίο για τη λειτουργία τέτοιων ιδρυμάτων στο έδαφός της και, κατά συνέπεια, θα προκαλούσε την εγκαθίδρυση ενός δευτέρου πυλώνα, γεγονός που θα διατάρασσε σοβαρά τη συνολική οικονομική ισορροπία του εθνικού συνταξιοδοτικού της συστήματος.

52. Φρονώ, συμφωνώντας με την Επιτροπή, ότι τα επιχειρήματα αυτά δεν μπορούν να γίνουν δεκτά και τούτο για τους εξής λόγους.

53. Είναι αλήθεια ότι τα κράτη μέλη έχουν διατηρήσει την εξουσία να οργανώνουν ελεύθερα τα εθνικά τους συνταξιοδοτικά συστήματα. Η Κοινότητα, η οποία, κατά το άρθρο 5 ΕΚ, έχει μόνον τις εξουσίες που της απονέμονται ρητά, δεν έχει εξουσιοδοτηθεί να εισαγάγει ρυθμίσεις ή να εναρμονίσει τον τομέα αυτόν. Το άρθρο 137 ΕΚ, το οποίο ορίζει τις αρμοδιότητές της στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, αποκλείει κάθε δυνατότητα εναρμονίσεως στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως, στον οποίο υπάγονται οι συντάξεις γήρατος. Εξάλλου, κατά το άρθρο 137, παράγραφος 4, ΕΚ, οι διατάξεις που θεσπίζονται από την Κοινότητα δυνάμει του άρθρου αυτού, δεν πρέπει να θίγουν την αναγνωρισμένη ευχέρεια των κρατών μελών να καθορίζουν τις θεμελιώδεις αρχές του δικού τους συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως ούτε να επηρεάζουν αισθητά την οικονομική ισορροπία του.

54. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη δικαιούνται να καθορίζουν ελεύθερα τον ρόλο καθενός από τους τρεις πυλώνες στα πλαίσια του εθνικού συνταξιοδοτικού τους συστήματος και, όσον αφορά τον δεύτερο πυλώνα, τον ρόλο και τις αρμοδιότητες των οργανισμών επαγγελματικών συντάξεων,

15 — Κατά το άρθρο 22, παράγραφος 3, της οδηγίας 2003/41, τα «κράτη μέλη δύνανται να αναβάλουν μέχρι τις 23 Σεπτεμβρίου 2010 την εφαρμογή του άρθρου 17, παράγραφοι 1 και 2, στα ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στην επικράτειά τους, τα οποία κατά την ημερομηνία της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου δεν διαθέτουν το ελάχιστο επίπεδο ρυθμιστικών ιδίων κεφαλαίων, σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφοι 1 και 2». Κατά την παράγραφο 4 του ιδίου άρθρου, τα «κράτη μέλη δύνανται να αναβάλουν μέχρι τις 23 Σεπτεμβρίου 2010 την εφαρμογή του άρθρου 18, παράγραφος 1, στοιχείο στ΄, στα ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στην επικράτειά τους».

όπως υπενθυμίζεται ρητά στην ένατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2003/41. Έτσι, τα εν λόγω κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν σε ποια έκταση και υπό ποιους όρους οι εγκατεστημένες στο έδαφός τους επιχειρήσεις μπορούν να συμβληθούν με οργανισμό επαγγελματικών συντάξεων προκειμένου να εξασφαλίσουν σύνταξη στους μισθωτούς εργαζομένους τους.

55. Κατά την άσκηση της μη εκχωρηθείσας στην Κοινότητα αρμοδιότητας αυτής, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, ασφαλώς, να τηρούν τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚ, πράγμα που σημαίνει ότι, αν το συνταξιοδοτικό σύστημα κράτους μέλους περιορίζει την ελευθερία κυκλοφορίας, το εν λόγω κράτος πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι ο περιορισμός αυτός δικαιολογείται από λόγο που είναι θεμιτός και δεν είναι δυσανάλογος προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

56. Υπενθυμίζεται σχετικώς ότι η ανάγκη διατηρήσεως της οικονομικής ισορροπίας του συνταξιοδοτικού του συστήματος αποτελεί θεμιτό λόγο περιορισμού μιας από τις ελευθερίες κυκλοφορίας για κράτος μέλος, όπως αναγνωρίζεται ρητά στο άρθρο 137, παράγραφος 4, ΕΚ και στη νομολογία [16]. Άλλωστε, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι τα κράτη μέλη έχουν ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την οργάνωση των συνταξιοδοτικών συστημάτων τους όταν η οργάνωση αυτή απαιτεί την αξιολόγηση περιπλόκων οικονομικών στοιχείων [17].

57. Επομένως, κατά τη γνώμη μου, κράτος μέλος μπορεί κάλλιστα, χωρίς να παραβιάζει το κοινοτικό δίκαιο, να στηρίξει το συνταξιοδοτικό του σύστημα αποκλειστικά στον πρώτο και στον τρίτο πυλώνα, και να αποφασίσει με τον τρόπο αυτό ότι οι οργανισμοί επαγγελματικών συντάξεων δεν θα έχουν καμία θέση στο πλαίσιο του συστήματος αυτού. Επισημαίνω ότι η Επιτροπή δεν ισχυρίστηκε ότι το τσεχικό συνταξιοδοτικό σύστημα αντίκειται στο κοινοτικό δίκαιο επειδή η Τσεχική Δημοκρατία αποφάσισε να στηρίξει το σύστημα αυτό αποκλειστικά στον πρώτο και στον τρίτο πυλώνα.

58. Ωστόσο, το ότι τα κράτη μέλη παραμένουν αρμόδια στον τομέα αυτόν δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη θέση της Τσεχικής Δημοκρατίας, καθότι οι μη μεταφερθείσες διατάξεις της οδηγίας 2003/41 δεν καθορίζουν τον ρόλο και τις αρμοδιότητες των οργανισμών επαγγελματικών συντάξεων στο πλαίσιο των εθνικών συνταξιοδοτικών συστημάτων. Δεν επιδιώκουν να εναρμονίσουν την έκταση και τους όρους υπό τους οποίους οι επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στο έδαφος των κρατών μελών μπορούν να συμβληθούν με τέτοιους οργανισμούς.

59. Σκοπός των εν λόγω διατάξεων είναι να επιτρέψουν στα ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στο έδαφος κράτους μέλους να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στα άλλα κράτη μέλη. Υποχρεώνουν, επομένως, όλα τα κράτη μέλη να υποβάλουν τους οργανισμούς επαγγελματικών συντάξεων που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφός τους σε διάφορους αυστηρούς κανόνες εποπτείας που σκοπό έχουν να διασφαλίσουν υψηλό επίπεδο ασφαλείας για τους μελλοντικούς συνταξιούχους που θα είναι αποδέκτες των παροχών τους.

16 — Βλ., ιδίως, απόφαση της 4ης Μαρτίου 2004, C-303/02, Haackert (Συλλογή 2004, σ. I-2195, σκέψη 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

17 — Απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, C-67/96, Albany (Συλλογή 1999, σ. I-5751, σκέψη 119).

60. Οι κανόνες αυτοί, όπως προανέφερα, αφορούν τον νομικό διαχωρισμό μεταξύ των ιδρυμάτων επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών και των χρηματοδοτουσών επιχειρήσεων που συμβάλλονται με αυτά, ώστε, σε περίπτωση πτώχευσης της χρηματοδοτούσας επιχείρησης, να διαφυλάσσονται τα περιουσιακά στοιχεία των συνταξιοδοτικών ιδρυμάτων (άρθρο 8), με τους όρους λειτουργίας που εγγυώνται τη σοβαρότητα των ιδρυμάτων επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών (εγγραφή σε εθνικό μητρώο ή έγκριση, διαχείριση από έντιμα πρόσωπα, ύπαρξη καταλλήλων κανόνων, τεχνικά αποθεματικά που πιστοποιούνται από ειδικό στον εν λόγω τομέα, πληροφόρηση των μελών) (άρθρο 9), τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στις αρμόδιες αρχές (άρθρο 13), καθώς και την παρουσίαση και τη διαχείριση επαρκών κεφαλαίων για την κάλυψη των υποχρεώσεών τους (άρθρα 15 έως 18).

61. Τέλος, το άρθρο 20, παράγραφοι 2 έως 4, της οδηγίας 2003/41 προβλέπει τη διαδικασία την οποία πρέπει να τηρήσει ένα ίδρυμα που προσφέρει παροχές επαγγελματικών συντάξεων όταν θέλει να παράσχει υπηρεσίες σε άλλο κράτος μέλος, καθώς και τον ρόλο των αρμοδίων αρχών του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου είναι εγκατεστημένο.

62. Οι κανόνες αυτοί, κατά τη γνώμη μου, δεν μπορούν να θέσουν υπό αμφισβήτηση το αντικείμενο και τις αρμοδιότητες που έχουν τα ιδρύματα επαγγελματικών συντάξεων στο σύστημα εκάστου κράτους μέλους.

63. Ένα πρόσθετο στοιχείο που ενισχύει τη διαπίστωση αυτή είναι, επίσης, ότι όλοι οι κανόνες διατυπώνονται με επιτακτικό τρόπο, ενώ άλλες διατάξεις της οδηγίας 2003/41, όπως τα άρθρα της 4 και 5, έχουν σαφώς ενδοτικό χαρακτήρα και ότι το άρθρο 22 της οδηγίας δεν προέβλεψε καμία παρέκκλιση από την υποχρέωση μεταφοράς των εν λόγω κανόνων, εκτός των παρεκκλίσεων περιορισμένης εμβελείας και προσωρινού χαρακτήρα που προβλέπονται στις παραγράφους 3 και 4 του εν λόγω άρθρου.

64. Όπως προανέφερα, εξάλλου, ο κοινοτικός νομοθέτης φρόντισε να υπενθυμίσει, στην ένατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2003/41, ότι δεν ήταν στις προθέσεις του να αμφισβητήσει την αρμοδιότητα που διατήρησαν τα κράτη μέλη όσον αφορά την οργάνωση των εθνικών τους συστημάτων συνταξιοδότησης και, ιδίως, όσον αφορά τον ρόλο του δεύτερου πυλώνα. Ο επιτακτικός χαρακτήρας της διατυπώσεως των άρθρων αυτών, συνδυαζόμενος με την ως άνω υπενθύμιση, επιβεβαιώνει ότι ο κοινοτικός νομοθέτης, ήτοι ιδίως τα ίδια τα κράτη μέλη, εκτίμησε ότι η μεταφορά των άρθρων αυτών δεν επρόκειτο να θέσει σε αμφισβήτηση την εν λόγω αρμοδιότητα.

65. Συνεπώς, η μεταφορά από την Τσεχική Δημοκρατία των επιμάχων διατάξεων της οδηγίας 2003/41 δεν θα υποχρέωνε το εν λόγω κράτος μέλος να τροποποιήσει τον ρόλο και τις αρμοδιότητες των ιδρυμάτων επαγγελματικών συντάξεων στο πλαίσιο του συνταξιοδοτικού του συστήματος και να δημιουργήσει ένα δεύτερο πυλώνα, σε αντίθεση με τα όσα υποστηρίζει το εν λόγω

κράτος μέλος. Ωστόσο, η μεταφορά αυτή θα το υποχρέωνε, ενδεχομένως, να τροποποιήσει τους κανόνες μέσω των οποίων θέλησε να περιορίσει αυτόν τον ρόλο και τις αρμοδιότητες.

66. Η Τσεχική Δημοκρατία ανέφερε, πράγματι, ότι, κατά την εθνική νομοθεσία, ένα ίδρυμα επαγγελματικών συντάξεων δεν μπορεί να εγκατασταθεί στο τσεχικό έδαφος και να ασκήσει τις δραστηριότητές του αφού θα αντιμετώπιζε, αν αγνοούσε την απαγόρευση αυτή, διοικητικές κυρώσεις ή ποινική δίωξη. Αντίθετα, συνεχίζει το εν λόγω κράτος μέλος, οι επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στο έδαφός του δικαιούνται να συμβάλλονται με ιδρύματα επαγγελματικών συντάξεων που είναι εγκατεστημένα σε άλλα κράτη μέλη. Επομένως, το εν λόγω κράτος μέλος προσπάθησε να περιορίσει τον ρόλο των ιδρυμάτων επαγγελματικών συντάξεων στο έδαφός του απαγορεύοντας την εγκατάστασή τους σ' αυτό και όχι θεσπίζοντας κανόνες σχετικά με το δικαίωμα των εθνικών επιχειρήσεων να συμβάλλονται με τέτοιους οργανισμούς.

67. Επομένως, η μεταφορά του νομικού πλαισίου που προβλέπει η οδηγία 2003/41 στο εσωτερικό της δίκαιο θα υποχρέωνε την Τσεχική Δημοκρατία να τροποποιήσει τη νομοθεσία της, καθόσον αυτή απαγορεύει την εγκατάσταση τέτοιων ιδρυμάτων στο έδαφός της. Ωστόσο, αυτή η αναγκαία για τη θέση σε εφαρμογή της οδηγίας προσαρμογή δεν θίγει, κατά τη γνώμη μου, την αναγνωριζόμενη από τη Συνθήκη αρμοδιότητα της Τσεχικής Δημοκρατίας, καθότι, η εν λόγω αρμοδιότητα, όπως προανέφερα, αφορά τον καθορισμό του ρόλου και των αρμοδιοτήτων των εν λόγω ιδρυμάτων στο πλαίσιο του συνταξιοδοτικού της συστήματος. Επομένως, η μη εκχωρηθείσα αρμοδιότητα της Τσεχικής Δημοκρατίας να προσδιορίζει τον ρόλο και τις αρμοδιότητες των ιδρυμάτων επαγγελματικών συντάξεων στο πλαίσιο του εθνικού της συνταξιοδοτικού συστήματος πρέπει να ασκείται σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και, ιδίως, με τις επιταγές της οδηγίας 2003/41.

68. Επομένως, το εν λόγω κράτος μέλος οφείλει, κατά τη γνώμη μου, να θεσπίσει το νομικό πλαίσιο που προβλέπουν οι επίμαχες διατάξεις της οδηγίας 2003/41, ακόμη και αν αυτό απαιτεί να άρει την απαγόρευση εγκαταστάσεως των ιδρυμάτων επαγγελματικών συντάξεων στο έδαφός της, χωρίς, ωστόσο, να χρειάζεται να τροποποιήσει αντικείμενο και τις αρμοδιότητες που επιθυμεί να απονέμει στα εν λόγω ιδρύματα στο πλαίσιο του εθνικού συνταξιοδοτικού της συστήματος ή να αναθεωρήσει το ότι το σύστημα αυτό θα στηρίζεται στον πρώτο και στον τρίτο πυλώνα. Η Τσεχική Δημοκρατία θα μπορούσε, υπό τις συνθήκες αυτές, να ορίσει σε ποια έκταση και υπό ποιες προϋποθέσεις οι εγχώριες επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλλονται με τέτοια ιδρύματα.

69. Θα επισημάνω, ωστόσο, στο σημείο αυτό, ότι, απαντώντας στα ερωτήματα που της υπέβαλε το Δικαστήριο, η Τσεχική Δημοκρατία δήλωσε ότι η παρεχόμενη στις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στο έδαφός της δυνατότητα να συμβάλλονται με ιδρύματα επαγγελματικών συντάξεων εγκατεστημένα σε άλλα κράτη μέλη δεν θίγει την οικονομική ισορροπία του συνταξιοδοτικού της συστήματος. Δεν κατάλαβα, εξετάζοντας τις εξηγήσεις που παρέσχε η Τσεχική Δημοκρατία, γιατί η ισορροπία αυτή θα θιγόταν κατ' ανάγκην στην περίπτωση που ιδρύματα αυτού του είδους θα εγκαθίσταντο στο έδαφός της.

70. Το μόνο ζήτημα που απομένει πλέον να εξεταστεί είναι αν κράτος μέλος υποχρεούται

να μεταφέρει τις επίμαχες διατάξεις της οδηγίας 2003/41, στην περίπτωση που, λόγω της επί του παρόντος οργανώσεως του εθνικού του συνταξιοδοτικού συστήματος, ο ρόλος των ιδρυμάτων επαγγελματικών συντάξεων στο πλαίσιο του συστήματος αυτού θα ήταν πολύ περιορισμένος αν όχι μηδαμινός. Επομένως, το ζήτημα είναι αν κράτος μέλος υποχρεούται να θεσπίσει τέτοιο νομικό πλαίσιο, όταν αυτό ενδέχεται να παραμείνει κενό κέλυφος, καθόσον, αφού δεν θα μπορούν στην πραγματικότητα να ασκήσουν τη δραστηριότητά τους στο κράτος αυτό ή δεν θα μπορούν να την ασκήσουν με ικανοποιητικούς όρους, τα ιδρύματα επαγγελματικών συντάξεων απλώς δεν θα έρθουν να εγκατασταθούν στο έδαφός του.

71. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να συναχθεί με ευκολία από τη νομολογία.

72. Γίνεται, πράγματι, παγίως δεκτό στη νομολογία ότι η μη ύπαρξη εντός συγκεκριμένου κράτους μέλους δραστηριότητας στην οποία αναφέρεται δεδομένη οδηγία δεν απαλλάσσει το κράτος αυτό από την υποχρέωσή του να προβεί στη μεταφορά των διατάξεων της οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη του.

73. Ειδικότερα, στην απόφαση της 15ης Μαρτίου 1990, C-339/87, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών [18], σκέψεις 22, 25 και 32., το Δικαστήριο έκρινε ότι το γεγονός ότι δεν απαντώνται σε κράτος μέλος πρακτικές που δεν συμβιβάζονται με ορισμένη οδηγία ή απαγορεύονται από αυτήν (επρόκειτο στην υπόθεση εκείνη για μεθόδους θήρας που απαγορεύονταν από την οδηγία 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου [19]) δεν μπορεί να απαλλάξει το εν λόγω κράτος μέλος από την υποχρέωσή του να διασφαλίσει τη μεταφορά της οδηγίας αυτής. Ομοίως, κατά την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ελλάδας [20], το γεγονός ότι δεν υπήρχε στην Ελλάδα κανένα εγκεκριμένο σφαγείο για τη σφαγή μονόπλων δεν απήλλασσε το εν λόγω κράτος μέλος της υποχρεώσεως να μνημονεύσει την κατηγορία αυτή στις εθνικές του διατάξεις σχετικά με την εφαρμογή των τελών που εισπράττονται δυνάμει της οδηγίας 93/118/ΕΚ του Συμβουλίου [21].

74. Τέλος, στις αποφάσεις της 13ης Δεκεμβρίου 2001, C-372/00, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας [22] και Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (που προπαρατίθεται), έγινε δεκτό ότι το γεγονός ότι δεν υπήρχαν τρένα μεγάλης ταχύτητας στην Ιρλανδία και στη Βόρειο Ιρλανδία δεν απήλλασσε την Ιρλανδία και τη Μεγάλη Βρετανία της υποχρεώσεως να μεταφέρουν την οδηγία 96/48/ΕΚ του Συμβουλίου στην εσωτερική έννομη τάξη τους [23].

75. Το Δικαστήριο έκρινε ότι το γεγονός ότι η κατάσταση στην οποία αναφέρονταν οι οδηγίες δεν απαντάτο στα οικεία κράτη μέλη δεν είχε καμία επίπτωση, επειδή σκοπός της

18 — Συλλογή 1990, σ. I-851

19 — Οδηγία της 2ας Απριλίου 1979, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 202).

20 — Σκέψη 26.

21 — Οδηγία της 22ας Δεκεμβρίου 1993, σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας 85/73/ΕΟΚ για τη χρηματοδότηση των υγειονομικών επιθεωρήσεων και ελέγχων των νωπών κρεάτων και των κρεάτων πουλερικών (ΕΕ L 340, σ. 15).

22 — Συλλογή 2001, σ. I-10303.

23 — Οδηγία της 23ης Ιουλίου 1996, σχετικά με τη διαλειτουργικότητα του διευρωπαϊκού σιδηροδρομικού συστήματος μεγάλης ταχύτητας (ΕΕ L 235, σ. 6).

μεταφοράς είναι όχι μόνο να προηγηθεί τυχόν τροποποιήσεως της υφισταμένης σε δεδομένο χρόνο πραγματικής καταστάσεως, αλλά κυρίως να διασφαλίσει, υπό όλες τις περιστάσεις, την πραγματική εφαρμογή των οικείων οδηγιών [24]. Το Δικαστήριο απεφάνθη ότι τα κράτη μέλη όφειλαν να θεσπίσουν το νομικό πλαίσιο που θα εξασφάλιζε την ουσιαστική εφαρμογή της οικείας οδηγίας εντός της προβλεπομένης από την οδηγία προθεσμίας, ακόμη και αν, στην πράξη, το νομικό αυτό πλαίσιο δεν επρόκειτο να χρησιμοποιηθεί αμέσως.

76. Μόνο στην περίπτωση που η πραγματική αυτή κατάσταση δεν πρόκειται να εξελιχθεί για γεωγραφικούς λόγους δεν είναι υποχρεωτική η μεταφορά της οδηγίας [25].

77. Επομένως, εφόσον η πραγματική κατάσταση η οποία καθιστά την οδηγία άνευ αντικειμένου ενδέχεται να αλλάξει στο μέλλον και εφόσον, κατά συνέπεια, η εν λόγω οδηγία ενδέχεται να μπορεί να εφαρμοστεί πραγματικά, θα πρέπει να μεταφερθεί ούτως ώστε η αποτελεσματικότητα και η πραγματική εφαρμογή της να μην καθυστερήσουν όταν θα έχουν εκλείψει οι περιστάσεις που την καθιστούσαν άνευ αντικειμένου.

78. Η νομολογία αυτή μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να τύχει εφαρμογής κατά μείζονα λόγο σε καταστάσεις όπως αυτή στην οποία αναφέρεται η παρούσα διαφορά, όπου η απουσία δυνατότητας εφαρμογής μιας οδηγίας δεν είναι αποτέλεσμα καθαρά πραγματικών περιστάσεων, οι οποίες βρίσκονται εντελώς εκτός του ελέγχου του οικείου κράτους μέλους, αλλά είναι συνέπεια ενός νομικού πλαισίου το οποίο προσδιορίζεται ελεύθερα από το εν λόγω κράτος.

79. Πράγματι, αφενός, σε τέτοιες περιπτώσεις, το εν λόγω νομικό πλαίσιο ενδέχεται επίσης να εξελιχθεί. Είναι, επομένως, επίσης σημαντικό να μπορεί η οδηγία να λειτουργήσει στο σύνολό της χωρίς καθυστέρηση, στην περίπτωση που το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος αποφασίσει να τροποποιήσει το νομικό πλαίσιο.

80. Αφετέρου, καθόσον η τροποποίηση του νομικού πλαισίου το οποίο καθιστά την οδηγία άνευ αντικειμένου βρίσκεται στο πεδίο απολύτου ελέγχου του εν λόγω κράτους μέλους, είναι σημαντικό να μη βρεθεί το κράτος αυτό στον πειρασμό να διατηρήσει ως έχει το εν λόγω νομικό πλαίσιο με μοναδικό σκοπό να αποφύγει τη συμμόρφωσή του με τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η οδηγία.

81. Με βάση το σύνολο των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να δεχθεί την προσφυγή της Επιτροπής ως βάσιμη, κατά το μέρος που αφορά τα άρθρα 8, 9, 13, 15 έως 18 καθώς και 20, παράγραφοι 2 έως 4, της οδηγίας 2003/41, και να καταδικάσει την Τσεχική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

24 — Προπαρατεθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών (σκέψεις 22 και 25) και Επιτροπή κατά Ελλάδας (σκέψεις 23 και 27).

25 — Απόφαση Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (προπαρατεθείσα, σκέψη 17).

V — Συμπέρασμα

82. Με βάση τις σκέψεις που εκτίθενται ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να κρίνει την παρούσα προσφυγή λόγω παραβάσεως παραδεκτή και βάσιμη, κατά το μέρος που αφορά τα άρθρα 8, 9, 13, 15 έως 18 καθώς και 20, παράγραφοι 2 έως 4, της οδηγίας 2003/41/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 2003, για τις δραστηριότητες και την εποπτεία των ιδρυμάτων που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών, και να καταδικάσει την Τσεχική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.